

Zdravje kot vrednota Projekt Zdravo Talum je polnoleten!

V skupini Talum se zavedamo, da sta razvoj in perspektiva Taluma v veliki meri odvisna tudi od zdravja zaposlenih.
V družbi poskušamo sistematično dvigniti ali vsaj ohraniti raven zdravja zaposlenih z različnimi aktivnostmi.

(Dr. Zlatko Čuš, član Uprave Taluma)

Iz vsebine

- 4** Zdravje kot vrednota!
- 5** Novi trgi za Talumove rondelice tudi na Kitajskem
- 5** Pomembno je biti drugačen, inovativen in vztrajen
- 6** PE Livarne: Od zlitine do forme
- 8** Skrb za tla – dodaten okoljski vidik
- 9** Kuharji smo kot nogometna ekipa
- 10** Lastna skrb + Talum = zdravje
- 16** »Zdravo Talum« je polnoleten
- 18** Kaj imajo skupnega les, poezija in vino
- 19** Naredili ste veliko stvar!
- 20** 18. Dan za zdravje
- 22** Kolumna
- 23** Križanka

Naslovnica: Fototrinec iz pohoda, ene izmed aktivnosti na 18. Dnevu za zdravje

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: aleksandra.jelusic@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Aleksandra Jelušič, glavna urednica, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih, članici, Gregor Jurko, član, ter Darko Ferlinc in Srdan Mohorič, zunanja člana.

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak, avtor naslovnice: Tomaž Kvas

Prelom, priprava za tisk in tisk: Tiskarna Ekart, d. o. o.

Foto: Srdan Mohorič

Kdor vsak dan ne **posveti nekaj časa svojemu zdravju**, mora vsak dan **žrtvovati veliko časa za bolezen.**

Sebastian Kneipp

ALEKSANDRA JELUŠIČ
GLAVNA UREDNICA

Pred vami je septembrska številka časopisa *Aluminij*, ki je tokrat precej tematska, saj smo v ospredje postavili eno izmed najpomembnejših vrednot – zdravje.

Tej temi posvečamo reportažo s športnega dogodka »Dan za zdravje« in intervju, v katerem smo se dotaknili projekta *Zdravo Talum* od začetkov vse do danes. Med te teme bi lahko uvrstili tudi krvodajalske akcije, ki že več desetletij organizirano potekajo v *Talumu*, v našem časopisu pa jim vsak mesec namenimo eno stran. Krvodajalske akcije resda niso vključene v aktivnosti v okviru projekta *Zdravo Talum*, a talumovci z darovanjem krvi prav tako rešujemo življenja in dokazujemo, da v tej recesiji vrednot, pomanjkanja empatije in osebne etike vse le ni tako pesimistično in črnogledo. O tem je v svojem uvodnem nagovoru spregovoril tudi dr. Zlatko Čuš.

Tudi tokrat se je uredništvo odpravilo v proizvodnjo, da bi vam z besedo in fotografijo približali enega izmed mnogih proizvodnih procesov, ki potekajo v naši tovarni. V rubriki *Predstavitev proizvodnega procesa* boste tako izvedeli več o tem, kaj se zgodi s primarnim aluminijem, ko zapusti elektrolizne peči. Iz poslovne enote *Rondelice* pa tokrat poročajo o novih trgih, na katerih so prisotni. Čestitke *Rondelicam*!

Bili smo na sejmu *Spoga in Gafa* v Kölnu in na *Dnevih poezije in vina*, časopis pa tako kot vsak mesec prinaša še okoljevarstveno temo.

V domeno zdravja spada tudi kakovostna hrana, zato smo v rubriki *Moj delovni dan* besedo dali *Sandiju Vajdi*, vodji kuhinje v *Gostilni Ribič*.

Kot se za bolj kot ne tematsko številko spodobi, tudi končujemo z zdravjem. Naš kolumnist *Gregor Jurko* je znova pričaral hudomušno zgodbo, ki bo iz vas izvabila smeh – in smeh je pol zdravja.

Ostanite zdravi in ne pozabite, da morate po poti do zdravja prvi korak narediti sami, naslednje pa bomo naredili (tudi) skupaj.

»Ostanite zdravi in ne pozabite, da morate po poti do zdravja prvi korak narediti sami, naslednje pa bomo naredili (tudi) skupaj.«

Zdravje kot vrednota!

DR. ZLATKO ČUŠ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Trenutno živimo v obdobju in okolju, ki delujeta precej zmedeno. Ko se malo ozremo naokrog, dobimo občutek, da so osnovne človeške vrednote kar nekam poniknile. Trenutno je spet aktualno sojenje v zadevi Istrabenz. Sprašuješ se, kje so vrednote človeka, ki brez slabe vesti na svoj račun iz podjetja nakaže milijone evrov. Hkrati pa zlorablja osnovno človeško vrednoto »zdravje«, da se izogiba roki pravice in prevzemanju odgovornosti za svoja dejanja. Ker je najučinkovitejši način utrjevanja in promoviranja vrednot predvsem lastni zgled, je kriza vrednot toliko večja.

V skupini Talum se zelo trudimo, da bi vsaj znotraj naše družbe ohranili vrednote, ker trdno verjamemo, da je to pogoj za zdrav razvoj družbe. Ob raznih praznikih, kot so rojstni dnevi in podobno, so najpogosteje izrečene besede: »Želimo vam predvsem veliko zdravja ...«

Res je. Osnovni temelj in prvi pogoj za naše življenje je zdravje. Na žalost se vsi tega premalo zavedamo in začnemo tej vrednoti posvečati več pozornosti takrat, ko je naše zdravje že načeto.

V skupini Talum se zavedamo, da sta razvoj in perspektiva Taluma v veliki meri odvisna tudi od zdravja zaposlenih. V družbi poskušamo sistematično dvigniti ali vsaj ohraniti raven zdravja zaposlenih z različnimi aktivnostmi. Seveda ima tehnologija proizvodnje in preoblikovanja aluminija specifične operacije, ki lahko vplivajo na naše zdravje. Osnovni cilj in naloga družbe je, da v največji možni meri prilagodimo delovne operacije in okolje tako, da bi bile zdravju prijazne. Seveda pa vedno obstajajo tehnične omejitve.

Eden izmed negativnih dejavnikov za zdravje je hrup. Ljudje smo mu izpostavljeni pri delu in v vsakdanjem življenju. Najpogostejši viri so cestni, železniški in letalski promet ter naprave v območjih z industrijsko dejavnostjo. V skupini Talum imamo prepoznanih 25 virov hrupa z določenimi 60 merilnimi mesti znotraj industrijske cone. Pred časom smo uspešno sanirali prekomerni hrup transformatorjev hale C in tako je hrup znotraj in zunaj industrijskega območja v okviru dopustnih vrednoti.

Naslednji velik vpliv na zdravje in varno delo ima delovna oprema. V Talumu imamo približno 1800 kosov različne delovne opreme. V skupini Talum zagotavljamo, da se lahko uporablja samo oprema, ki je projektirana in izdelana v skladu s predpisanimi tehničnimi zahtevami. Poleg zakonsko zahtevanih pregledov izvajamo še dodatne periodične preglede in preizkuse ročnega električnega orodja, privezovalnih elementov, lestev, osebne varovalne opreme za delo na višini, tlačne opreme in raznih instalacij. Talumov stalen cilj je 100-odstotna uporaba skladne opreme za vse delovne operacije.

Delovno okolje je podvrženo veliko dejavnikom: poleg že omenjenega hrupa še osvetljenosti in raznim sevanjem (toplotna, magnetna), pa tudi kemijskim vplivom, kot so prah, plini, hlapi ... Z nenehnimi izboljšavami proizvodnega procesa nam uspeva zmanjšati vplive delovnega okolja na raven, ki jo omogoča najsodobnejša tehnologija za proizvodnjo in predelavo aluminija.

Za dodatno zaščito zaposlenih je treba uporabljati osebno varovalno opremo. Osebna varovalna oprema se uporablja povsod, kjer se ni mogoče izogniti tveganjem za varnost in zdravje. V skupini Talum v sistemu osebne varstva skrbimo za osebno varovalno opremo, poleg tega pa še za izdelke za osebno higieno, za brezplačne osvežilne napitke ter za vzdrževanje in pranje osebne varovalne opreme.

Za zdravje moramo posamezniki v prvi vrsti poskrbeti sami, skupina Talum pa si prizadeva, da nudi zaposlenim dodatne aktivnosti, ki posameznikom olajšajo pot za ohranjanje zdravja. Tako izvajamo razne promocijske akcije, ki spodbujajo k ohranjanju kondicije in zdravja. V sodelovanju z JZ Zdravstveni dom Ptuj zagotavljamo zaposlenim v Talumu možnost kurativnega in preventivnega zdravljenja. Z rednimi obdobjnimi in specialističnimi pregledi iščemo možne spremembe v zdravju zaposlenih in tako poskušamo pravočasno reagirati na morebitne spremembe, kar je za zdravljenje velikega pomena.

Za nami je 18. Dan za zdravje kot ena izmed aktivnosti, ki jo v Talumu ponujamo sodelavcem za ohranjanje zdravja. Torej smo tudi na tem področju postali polnoletni. To naj bi pomenilo, da bomo znali presoditi, da imamo zdravje, ki nam ni samoumevno podarjeno, ampak se moramo vsak dan vsaj malo potruditi, da ga ohranimo.

Vsem sodelavcem skupine Talum želim, da bi širili in ohranjali vrednoto zdravja doma in pri delu, ker je to eden izmed nujnih pogojev, da bomo v teh zmedenih časih zmogli zagotoviti prihodnost sebi, svojim in skupini Talum. ■

Dr. Zlatko Čuš
član Uprave Taluma

»Za zdravje posameznikov moramo v prvi vrsti poskrbeti sami, skupina Talum pa si prizadeva, da nudi zaposlenim dodatne aktivnosti, ki posameznikom olajšajo pot za ohranjanje zdravja.«

Novi trgi za Talumove rondelice tudi na Kitajskem

Prodaja Talumovih rondelic že nekaj zadnjih let ni omejena samo na naše tradicionalne trge v državah Evropske unije. Prodajna ekipa v PE Rondelice vlaga veliko truda in naporov v iskanje priložnosti na novi trgih.

TOMAŽ GODICELJ
FOTO: TOMAŽ GODICELJ

Samo povečevanje prodaje rondelic na obstoječih trgih namreč ne zagotavlja realizacije ambicioznih ciljev, ki so zapisani v strategiji razvoja PE Rondelice do leta 2018. V letošnjem letu beležimo prve dobave rondelic tudi v nekatere

države Južne Amerike, Azije in Bližnjega vzhoda.

Prva odpremljena pošiljka na Kitajsko je nekaj posebnega, še posebej zato, ker smo tja odpremlili legirane rondelice z manj kot

99,0-odstotnim deležem aluminija. Verjamemo, da bo pot do novih poslovnih partnerjev in novih trgov s pomočjo pravkar zaključenega projekta Pakirna linija 2 še hitrejša. ■

Nova pakirna linija 2

SEJEM

Pomembno je biti drugačen, inovativen in vztrajen

GORAN POPOVIĆ
FOTO: GORAN POPOVIĆ

Letos se je Talum s partnerjem Boxmarkom prvič predstavil na sejmu Spoga & Gafa 2016 v Kölnu kot proizvajalec pohištva Outdoor s tremi kolekcijami: Ocean Breeze, Devine Lounge in Casino Royale.

Naš paviljon v hali 10.2

Organizator kölnskega sejma nas je po predstavitvi vsebine, ki smo jo želeli pokazati, uvrstil v elitno družbo podjetij, ki so zbrana samo v hali 10.2. Nekatera teh podjetij imajo svojo blagovno znamko na področju vrtnega pohištva uveljavljeno že tudi 100 let.

Naše pohištvo Xtreme Outdoor je poželo zanimanje tako končnih kupcev kot arhitektov, oblikovalcev in distributerjev iz Evrope, Združenih držav Amerike, Kanade in iz Azije. Sejem je tudi potrdil, da so kolekcije Xtreme privlačne zaradi drugačnega dizajna izdel-

kov, novih naravnih materialov ekstremnih karakteristik. Skupaj z zanimivo sejmsko postavitvijo so tvorile novo ponudbo s svežim videzom. Zaradi razstavnega mesta smo »bodli v oči« tudi konkurenci, ki je skrbno posnela drugačnost in novitete, s katerimi smo izstopali. Ob tem in izstopu blagovne znamke iz anonimnosti smo se še bolj zavedli, kako pomembno je biti drugačen, inovativen in vztrajen.

Upam, da nam bo uspevalo tudi v prihodnje. ■

PE Livarna: Od zlitine do forme

Prejšnji zapis smo končali s črpanjem tekočega elektroliznega aluminija v črpalni lonec, zdaj pa nadaljujemo s transportom še vročega elektroliznega aluminija v poslovno enoto Livarna.

ALEKSANDRA JELUŠIČ, TOMAŽ PREMUŽIČ, ROMAN GAJSER
 FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ, SRDAN MOHORIČ, MARJAN REBERNIŠEK, TOMAŽ PREMUŽIČ

PE Livarna

Za naročilo ustrezne količine in kakovosti elektroliznega aluminija poskrbi planska služba PE Livarna, ki aluminij porazdeli po različnih področjih – livarske in gnetne zlitine, skrbi pa tudi za planiranje aluminija za potrebe PE Rondelice. Tako se natančno ve, iz katere peči v elektrolizi bomo počrpali elektrolizni aluminij in za katero peč v livarni je namenjen. V tem kontekstu je smiselno omeniti, da se v livarni uporablja:

- elektrolizni aluminij (aluminij z najmanj nečistočami),
- procesni aluminij (odpadni aluminij iz proizvodnega procesa – s kontroliranim izvorom),
- sekundarni aluminij (odpadni aluminij) in
- legirni oziroma zlitinski dodatki.

Prihranek energije

Prednost tega, da ima livarna v neposredni bližini elektrolizno halo, je tudi v tem, da se še vroč aluminij transportira v livarske peči in pri tem ohrani temperaturo 900 °C, kar za livarno pomeni prihranek zemeljskega plina. S presežno toploto se namreč raztopi še del trdega aluminija, ki smo ga že prej založili neposredno v livarsko peč.

Priprava ustrezne zlitine

Katero vrsto aluminija in zlitinskih dodatkov dodajamo v livarsko peč, je odvisno od tega, ali bomo ulivali palice, drogove, hlebčke ali široki trak – saj se omenjeni polizdelki ne razlikujejo samo po obliki, ampak tudi po kemijski sestavi. Za drogove in primarne livarske zlitine uporabljamo elektrolizni in procesni aluminij, za druge zlitine lahko uporabimo še talino iz odpadnega aluminija, ki smo ga proizvedli na eni izmed dvokomornih peči. Zlitinam dodamo različne dodatke, kot so silicij, magnezij, mangan, baker ...

Reciklaža sekundarnega aluminija

Pri sekundarnem oziroma odpadnem aluminiju sta najpomembnejša dejavnika njegova kemična sestava in vsebnost nekovinskih nečistoč. Material sprejmemo v skladišču odpadnega aluminija in ga razporedimo po različnih bokših glede na omenjene kriterije. Če je treba, odpad mehansko tudi obdelamo na liniji za predelavo, kjer odstranimo plastične in druge primesi.

Stroj za mehansko odstranjevanje nečistoč iz sekundarnega aluminija

Postopek pretapljanja v livarski peči

Med postopkom pretaljevanja in priprave taline v pečeh na površini taline nastaja žindra. Žindro med posameznimi delovnimi fazami odstranjujemo, homogeno kemično sestavo pa dosežemo z mešanjem taline pri temperaturi 750 °C. Obdelava taline se nadaljuje med procesom litja. Med litjem znižujemo vsebnost vodika s pomočjo pretočnega filtra, ki je s pečjo povezan z žlebom. Iz pretočnega filtra talina nadaljuje pot skozi keramični filter, v katerem se izločijo nekovinski vključki. V

livnem žlebu lahko v talino dodajamo modifikatorje (žica AlTiB), ki pri strjevanju aluminija vplivajo na ugodnejšo rast kristalnih zrn in boljše mehanske lastnosti gnetnih in livarskih zlitin.

Med pripravo taline iz peči jemljemo vzorce staljenega aluminija (kontrolne gobice) in jih po zračni pošti pošljemo v Talum Inštitut. Rezultate nam posredujejo preko informacijskega sistema. Na podlagi rezultatov analize v livarni izračunamo posamezne zlitinske dodatke in jih dodamo zlitini, da dobimo zahtevano kemično sestavo. Ko sestava zlitine ustreza kup-

Livarska peč

Litje širokega traku

čevim zahtevam, je pripravljena za litje v različne oblike, vendar tudi med litjem redno jemljemo in analiziramo vzorce.

Palice

Palice lijemo na kontinuirnem horizontalnem livnem stroju. Nankrat jih lahko ulijemo 24, saj so v enem kompletu tri kokile, vsaka pa ima po osem odprtín. Palice, ki so hlajene z vodo, nato režemo na različne dolžine in povežemo v kompakten vez.

Litje palic

Hlebčki

Litje hlebčkov

Hlebčke lijemo na livnem stroju. Preko livnega kolesa jih ulivamo v kokile, ki so prav tako hlajene z vodo. Tako se aluminij v kokili

strdi in ohrani svojo obliko. Na koncu gre hlebček še v zračni hladilnik, ki material ohladi na takšno temperaturo, da so polizdelki primerni za nadaljnjo manipulacijo.

Drogovi

Drogove lijemo na vertikalnem livnem stroju. Najpomembnejši element livnega stroja je livna

Litje drogov

miza s kokilami za proizvodnjo različnih premerov drogov. Livna miza se med litjem pomika do osem metrov v globino. Ko so drogov uliti, jih z mostnim žerjavom dvignemo iz livne jame in obdelamo še v homogenizacijski peči. S homogenizacijo spreminimo mikrostrukturo materiala in tako izboljšamo preoblikovalne lastnosti drogov.

Široki trak

Široki trak lijemo kampanjsko, torej le nekajkrat na leto. Vročá talina teče na livne valje, ki so od znotraj hlajeni z vodo in tako poskrbijo, da talina ohrani svojo obliko širokega traku. Tako proizveden široki trak se kasneje še hladno valja na različne debeline. Široki trak se uporablja tudi za proizvodnjo izparilnih plošč v družbi Talum Izparilniki.

Proizvajamo tudi talino za PE Ulitki. S transportnim vozilom jim jo dostavimo v tekočem stanju. Najpogosteje so to zlitine na osnovi elektroliznega aluminija. ◻

Skrb za tla – dodaten okoljski vidik

Z uveljavitvijo nove Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (Ur. l. RS, št. 57/2015), se v skladu z Direktivo 2010/75/EU o industrijskih emisijah večja pozornost namenja vplivom industrijskih dejavnosti na stanje podzemne vode in tal na območju naprav. Da bi bilo področje še bolj zapleteno, pa se na to področje navezuje vsaj še pet drugih predpisov, ki bodo v kratkem doživeli še nekaj sprememb. Vsaj tako obljublja Ministrstvo za okolje in prostor (MOP).

DR. MARKO HOMŠAK

FOTO: SPLET

Tla so z vidika onesnaževanja precej kompleksno področje in jih ni mogoče enačiti z odpadnimi vodami, emisijami v zrak, kemikalijami, odpadki, je pa s temi področji povezano. MOP je junija v javno obravnavo dal osnutek Uredbe o stanju tal, ki določa stanje tal z vidika njihove obremenjenosti in s tem povezanega tveganja za ljudi in okolje, parametre za ugotavljanje stanja tal in okoljske standarde

nove uredbe pa so parametri kakovosti in njihove vrednosti določeni glede na različne vrste rabe tal, ob upoštevanju načina in intenzivnosti prenosa potencialno nevarnih snovi iz tal predvsem v človeka. Standardi kakovosti tal so določeni ločeno za območja otroških igrišč, kmetijska, stanovanjska, industrijska in druga območja. Za industrijska območja torej dopustne vrednosti posebej niso bile dolo-

tal se uporablja v Italiji in Španiji – bivalne in zelene površine ter industrijska območja). Po mnenju MOP je predlagana rešitev boljša od obstoječe, saj je v novi uredbi določeno, pri katerih vrstah rabe tal in katerih vrednostih parametrov nastopi verjetnost škodljivih učinkov ali vplivov za zdravje človeka ali okolje, pri tem pa je treba upoštevati še naravno ozadje nekaterih elementov.

kakovosti za te parametre ter merila za ugotavljanje stanja tal. Uredba daje podlago za vzpostavitev državnega monitoringa stanja tal. Uredba ne zvišuje najvišjih dovoljenih vrednosti strupenih snovi v tleh, saj gre za drugačen pristop, kot je bil v veljavi doslej. Trenutno veljavna uredba določa mejne imisijske, opozorilne in kritične vrednosti snovi v tleh, v osnutku

čene, saj so za celotno območje države veljale iste dopustne vrednosti. Uporabljeni pristop, nabor parametrov in njihove vrednosti v novi uredbi so primerljivi s tistimi v drugih evropskih državah (predvsem v Avstriji in Nemčiji, podobno delitev na različne vrste rabe tal uporabljajo tudi Velika Britanija, Belgija, Poljska in Češka, manj podrobna delitev na vrste rabe

Za območje Kidričevega je Biotehniška fakulteta od leta 2000 izvedla precej preiskav stanja tal. Preiskave niso pokazale preokračevanja mejnih imisijskih vrednosti snovi v tleh za anorganske snovi po trenutno veljavni uredbi in tudi ne po predlaganih novih mejnih vrednostih za določeno vrsto rabe tal. Določene koncentracije organskih snovi so sicer nakazovale vpliv uporabe fosilnih goriv oziroma emisije iz individualnih in industrijskih kurišč, vendar koncentracije za človeka ne predstavljajo tveganja. Omenjeni rezultati preiskav bodo tako služili za primerjavo z rezultati preiskav tal znotraj industrijske cone po uveljavitvi nove uredbe ter obveznostim za izdelavo »Izhodiščnega poročila« v okviru določil Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega.

Glede na navedeno nas vse skupaj čaka precej dela, na koncu pa pametna presoja o referenčnem stanju tal, ki bo lahko služila za pravilno spremljanje stanja tal na industrijskem območju v prihodnje. □

Kuharji smo kot nogometna ekipa

SANDI VAJDA,
FOTO: SRDAN MOHORIC

Sandi Vajda

Moj delovni dan se začne ob 7. uri, ko zazvoni budilka. Potem se odpravim k avtomobilu in med potjo na vrtu natrgam rožice za dekoracijo krožnikov. Med vožnjo proti Gostilni Ribič vsakič opazujem okolico in razmišljam, kaj postaviti na sezonski krožnik. Ko končno prispem v gostilno, se pa začne delo.

Najprej je treba vklopiti vse plinske žare in preveriti seznam priprav oziroma zadolžitev, ki si ga s sodelavci naredimo vsak večer, da lažje začnemo nov delovni dan. Vsak dan nas zato že zjutraj čaka ogromno dela.

Vsa živila, s katerimi imamo opravka, morajo biti sveža. Na teden je tako treba očistiti do 50 kg brancinov, 40 kg jesetrov, 30 kg postrvi, 20 kg piščančjih krač in še bi lahko našteval. Ogromno dela imamo tudi na oddelku sladice in hladnih predjedi. Ko bi si človek že mislil, da je to vse in da je vse pripravljeno za serviranje, je treba preveriti še zaloge in manjkajoče stvari naročiti za naslednji dan, da lahko s sodelavci nemoteno delamo. In tak je moj vsakodnevni delovnik.

Včasih se pošalim, da smo kuharji kot nogometna ekipa – sam ne moreš narediti ničesar. Zato sem na svoje sodelavce še posebej ponosen, prav tako pa tudi na direktorja Vlada Pignarja, ki se je trudil in iskal dober kader po vsej Sloveniji.

Gostilno Ribič zelo dobro poznam, saj sem prav tukaj začel s svojo »à la carte« kuhinjo. Ko sem zapustil gostilno, sem se odpravil po nova znanja v Portorož, v želji, da se nekoč vrnem in prevzamem vodenje kuhinje, kar mi je tudi

uspelo. Vsak začetek je težak, in tako je bilo tudi meni in mojim sodelavcem težko, saj so se morali prilagoditi novemu okolju in načinu dela. Odpreti gostilno na vrhuncu sezone bi bilo za vsakega kuharja stresno. Opažam pa, da nam gre dobro in verjamem, da nam bo šlo v prihodnje še bolje.

V delo vlagam veliko svojega časa in truda, saj ostajam v kuhinji od jutra do večera, a mi ni žal. Tudi svojo ekipo sodelavcev spodbujam, da mi sledijo in da kakovostno opravijo svoje delo.

Zelo sem tudi ponosen na majhen vrtiček, ki krasi teraso Gostilne Ribič ob vhodu v gostilno. Navdih za vrt sem dobil takoj po odprtju gostilne, ko smo pospravljali skladišče, kjer je bilo ogromno lesenih zabojev, ki sem jih uporabil kot vaze. Svojo zamisel sem predstavil Vrtnarstvu Revital in oni so jo več kot odlično realizirali.

Poklic kuharja je zelo lep, vendar je treba žrtvovati tudi delček svojega prostega časa. ▣

Lastna skrb
 +
Talum
 =
zdravje

ZDRAVO TALUM

Brigita Aćimović

ALEKSANDRA JELUŠIČ
 FOTO: SRDAN MOHORIČ
 ALEKSANDRA JELUŠIČ
 TOMAŽ KVAS

Brigita Aćimović,
Darja Vodušek Vtič,
Venčeslav Škerget

Darja Vodušek Vtič

O projektu Zdravo Talum, ki je leta 2016 postal polnoleten, in prireditvi Dan za zdravje smo se pogovarjali z Brigito Aćimović, idejno pobudnico projekta, Darjo Vodušek Vtič, vodjo Kadrovske službe, in Venčeslavom Škergetom, sodelavcem iz Kadrovske službe.

Venčeslav Škerget

Brigita Aćimović

Brigita Aćimović, idejna pobudnica projekta Zdravo Talum

Letos mineva 18 let, odkar smo v Talumu začeli s projektom Zdravo Talum. Kako je sploh prišlo od ideje do realizacije projekta?

Ko razmišljam o programu aktivnosti za zdravje, ki ga izvajamo pod sloganom Zdravo Talum, sem zelo vesela, da imam možnost spremljati, kako je ta »dojenček« postal polnoleten. To nam je v teh letih uspelo ob sodelovanju mnogih, ki so danes že upokojeni, in

tako, da so njihovo delo nadaljevali vsi, ki danes skrbijo za ta projekt. Ideja je bila pravzaprav čisto enostavna: Kako denar porabiti tako, da bi od tega lahko imelo čim več zaposlenih čim več koristi: da bi nekaj napravili za svoje zdravje, da bi imeli možnost narediti nekaj zase in s tem čim dlje ohranjali dobro psihofizično kondicijo? Program je bil z vsemi predlaganimi aktivnostmi takoj potrjen na upravi. Vedeli smo, da vsak denar, namenjen krepitvi zdravja, pomeni boljše počutje pri delu in doma, manj bolniških izostankov ter dobro in zdravo počutje v daljšem obdobju. Največji del aktiv-

nosti je bil v prvi fazi namenjen komuniciranju. Najprej z vodji, nato z delavskimi predstavništvi in seveda z vsemi zaposlenimi.

K pomoči in promociji smo povabili naše zaposlene, ki so se že sami v svojem prostem času ukvarjali z določenimi rekreativnimi dejavnostmi. Ti so prevzeli posamezne sklope programa in jih tudi pomagali izpeljati ter razvijati. Na njih in na vodjih, ki so s svojim zgledom pomagali realizirati zastavljeni program, smo gradili celotno zgodbo.

Danes vemo, da so dejavnosti v okviru projekta Zdravo Talum priljubljene in obiskane. Kako pa je bilo na začetku? So zaposleni projekt takoj začutili in vzeli za svojega?

Pravzaprav je postal kar hitro zanimiv za veliko naših zaposlenih. Talumov dan za zdravje je bil vedno dobro obiskan. Tudi pohodi in plavanje so redno imeli svoje udeležence. Najbolj zanimivo je bilo kolesarjenje. V prvih letih smo dva- do trikrat letno organizirali skupne kolesarske vožnje. Start je bil vedno pred tovarno. Prvih nekajkrat se je kolesarjenja udeležilo od 12 do 15 kolesarjev. Naš cilj je bil, da ko se bodo kolesarji sami v svojem prostem času organizirali za skupno kolesarjenje in bomo videli Talumove drese na celotnem ptujskem in kidričevskem območju, potem teh kolesarskih sobot ne bomo več organizirali. Tako je tudi danes. Res je, da se je tudi v okolju celotna klima v teh 18 letih bistveno spremenila in da ljudje v povprečju mnogo bolj skrbijo za svoje telesno in tudi psihično počutje. Pa tudi kolesarjenje je ob teku v tem času postalo mnogo bolj množično kot v letih 1998 in 1999. A talumovci smo bili vseeno med prvimi.

Opiši nam, kako se spominjaš prvega dneva za zdravje.

Spomnim se, da je pred kopališče, kjer smo v prvih letih začeli in končali Talumov dan za zdravje, prišlo veliko talumovcev. Odkrito povedano, celo več, kot smo pričakovali. Vreme pa nam ni bilo ravno naklonjeno. Sicer ni deževalo, a se je k temu nagibalo. Med pohodom je celo padlo nekaj kapelj. Ampak po opravljenih vseh dejavnostih je posijalo sonce, da smo ob prijetnem druženju lahko med drugim iskali skrite zaklade. Pod drevesi, v bazenu, med grmovjem, celo na strehi kopališča so bili skriti. Tisti, ki so bili udeleženci prvega Talumovega dne za zdravje, se tega verjetno še danes spomnijo.

Dejansko pa mi je v spominu najbolj ostal eden naslednjih Talumov dni za zdravje. Mogoče je bil to celo kar drugi ali tretji. Ko je zjutraj lilo kot iz škafo. Med vožnjo proti Kidričevemu sem razmišljala, da bomo zadovoljni že, če nas bo prišlo vsaj petdeset. Ko sem pred kopališčem zagledala vse črno od dežnikov, skoraj nisem mogla verjeti očem. Tisti, ki niso mogli iti na kolesarjenje, so šli na pohod. Smo šli pač v dveh skupinah. Super je bilo. Pa čeprav smo bili res dobesedno premočeni od glave do peta.

S kakšnimi izzivi, povezanimi s projektom, si se v tistem času srečevala?

Največja izziva sta bila in verjetno ostajata enaka tudi danes. Prvi je, kako pritegniti še več talumovcev, da bi se udeleževali teh dejavnosti in ustrezno skrbeli zase. In drugi: s katerimi vsebinami razširiti nabor možnih aktivnosti, da bo čim več talumovcev želelo skrbeti za svoje zdravje? Poskušali smo s tekom, hitro hojo, nordijsko hojo.

»Največja izziva sta bila in verjetno ostajata enaka tudi danes. Prvi je, kako pritegniti še več talumovcev, da bi se udeleževali teh dejavnosti in ustrezno skrbeli zase. In drugi: s katerimi vsebinami razširiti nabor možnih aktivnosti, da bo čim več talumovcev želelo skrbeti za svoje zdravje?«

Te dejavnosti v preteklih letih niso zaživele. Tako me še bolj veseli, da je danes vsaj pri nekaterih od teh ponovno ponujenih dejavnosti večji odziv in boljša udeležba. Še vedno pa me muči, kako povečati število tistih, ki bi izkoristili ponujene možnosti. Pred leti smo imeli idejo, da bi na Talumov dan za zdravje vsak pripeljal še kakšno sodelavko ali sodelavca. Tako se je udeležba nekoliko povečala. A ker tega nismo ponavljali vsakič, je počasi zamrlo.

Če primerjaš Zdravo Talum nekoč in danes, kaj vse se je v tem času spremenilo?

Saj ne vem, ali naj rečem ali ne, ali je to dobro ali slabo. Da se namreč ni spremenilo ravno dosti. Kar je super. Danes so namreč v ospredju računalniki in virtualni svet. A delež tistih, ki se udeležujejo teh aktivnosti, ostaja vsa leta približno enak. Hkrati so se ponujene možnosti razširile, kar je potrebno in dobro. Tisto, kar pa se je spremenilo in kar me najbolj veseli, pa je, da je zadnja leta zraven vedno več mladih.

Darja Vodušek Vtič, vodja Kadrovske službe

Ko ti je bilo zaupano vodenje Kadrovske službe, si s tem sprejela tudi skrb za projekt Zdravo Talum. Ko zdaj gledaš nazaj, kakšna je tvoja ocena vpliva vseh teh aktivnosti na izboljšanje zdravja in posledično na zmanjšanje bolniške odsotnosti naših zaposlenih?

Ker sem svoje delo v Talumu nastopila v začetku septembra in se že prvo soboto udeležila Zdravo Taluma, lahko rečem, da me te aktivnosti spremljajo od prvih korakov v Talumu. Že takrat sem bila zelo pozitivno presenečena nad tem, kaj vse Talum nudi svojim sodelavcem v skrbi za zdravje, saj pred tem še nisem imela izkušnje s podjetjem, ki bi kaj takega omogočalo. V organizacijo aktivnosti sem bila vključena od samega začetka, zato mi skupaj z vodenjem ni bilo težko sprejeti tudi te odgovornosti, saj so sodelavci »živeli« s

tem projektom. Menim, da vse te aktivnosti zelo pozitivno vplivajo na zdravje sodelavcev, četudi se to vedno ne odraža v številkah in želenem deležu bolniške odsotnosti. Ta je odvisna od številnih drugih dejavnikov, na katere delodajalec ne more vplivati. Je pa pomembno, da ne pozabimo, da gre pri teh dejavnostih za kontinuirane dolgoročne aktivnosti, za zdravje ne moremo skrbeti »en dan« in pričakovati, da bodo rezultati vidni, temveč se moramo pomena tega zavedati vse svoje življenje in ves čas delovati preventivno. Tudi naš cilj je s temi aktivnostmi dolgoročno ohranjati dobro psihofizično kondicijo zaposlenih. Ob tem pa je ključnega pomena krepitev dobrih medsebojnih odnosov, ki se ob tem razvijajo.

Kako si takrat, pred nekaj več kot desetimi leti, ko si se pridružila kolektivu talumovcev, razmišljala o tem projektu in kako nanj gledaš danes, ko imaš za seboj že veliko izkušenj?

Razlika je morda v tem, da se po večletnih izkušnjah še bolj zavedam pomena takšnih aktivnosti za delodajalca in njegove odgovornosti do svojih ljudi. Zavedam se, da nič ni samo po sebi umevno, da je treba ves čas aktivno delovati, da se lahko veselimo rezultatov svojega dela. Ob tem je pomembno prisluhniti sodelavcem in njihovim predlogom.

Projekt ni odvisen samo od organizatorjev, temveč tudi od formalnih in neformalnih vodij, ki znajo ljudi motivirati in jim ideje predstaviti na pravi način. Kakšno izkušnjo imaš s tem? Se ti zdi, da nekateri vodje naredijo premalo za spodbujanje svojih zaposlenih?

Res je, organizatorji smo tisti, ki na osnovi analiz zdravstvenega stanja skupaj z zdravnico pripravimo aktivnosti in ob tem poskušamo v čim večji meri upoštevati tudi predloge sodelavcev, so pa vsi naši naporji zaman, če se organiziranih aktivnosti sodelavci ne udeležujejo. Zelo pomembni sta aktivna vključenost in spodbuda vodij – tako formalnih kot tudi

Darja Vodušek Vtič

neformalnih vodij v posameznih skupinah. V prvi vrsti je najpomembnejše, da aktivnosti podpira uprava. Menim, da smo s praznovanjem 18. obletnice potrdili, da imamo talumovci srečo, da sta se tako prejšnja kot sedanja uprava zavedali pomena dolgoročne skrbi za zdravje in sta jih vedno podpirali finančno in tudi z udeležbo na aktivnostih. Seveda se ta zgled prenaša na druge vodje in direktorje.

Kakšna se ti zdi splošna klima v Talumu? Naredijo ljudje dovolj zase? Skrbijo za svoje zdravje?

Skrbi za zdravje ni nikoli preveč. Menim, da se veliko talumovcev tega dobro zaveda. Veliko jih je v vseh teh letih – nekatere aktivnosti, ki jih Talum omogoča – vzelo že kot samoumevne, kot del »obveznosti« delodajalca. Marsikdo si verjetno ne zna več predstavljati, da bi za obisk ptujskih term moral plačati. Je pa res, da bi na nekaterih področjih verjetno morali biti

veliko bolj aktivni. Na primer: ko smo letos junija organizirali delavnico sproščanja, kar je v današnjem času, ko vsi preveč hitimo, še kako pomembno, smo bilo nad udeležbo odkrito razočarani. Zanimavo tudi, da se mlajši sodelavci ne vključujejo v aktivnosti. Večkrat razmišljamo, ali so morda organizirane aktivnosti zanje premalo zanimive, se morda glede na to, da še nimajo posebnih zdravstvenih težav, niti ne zavedajo, da morajo za svoje zdravje delati ves čas preventivno – včasih se šalimo, da »se je treba pravi čas imeti rad«. Ali pa morda premalo poznajo, kaj vse jim delodajalec ponuja. Tudi zato se v zadnjih letih trudimo vključevati čim več talumovcev, ki bi »širili glas pomena zdravja« med naše sodelavce. Člani sveta delavcev, sveta zaposlenih in sindikata so zagotovo prvi med njimi. Verjamem, da bo letošnja novost »promotorji zdravja« spet nekoliko razširila pomen in zavedanje skrbi za zdravje.

O sami ideji projekta in njegovem namenu je bilo že veliko napisanega in povedanega, pa vendar ne škodi, če še enkrat zapišemo. Kakšen je torej namen aktivnosti, vključenih v projekt Zdravo Talum, zakaj podjetje v tem projektu vidi koristi in je pripravljeno vanj vlagati?

Glavni cilj projekta je ohranjati zdravje kot vrednoto naših zaposlenih in z ohranjanjem dolgoročne psihofizične kondicije zaposlenih zmanjševati bolniško odsotnost.

Zdravi sodelavci in zdravi odnosi pozitivno vplivajo na produktivnost podjetja in uresničevanje zastavljenih ciljev. Zavedati se moramo, da stroj nikoli ne more nadomestiti človeka, zato je človek največja vrednost vsakega podjetja. Ko pridejo zdravstvene težave, je težko delovati tako v službi kot tudi doma. Seveda vsega ne more narediti delodajalec, ampak vsak sam zase, zato je tudi naša formula taka: LASTNA SKRB + TALUM = ZDRAVJE. Da se delodajalcu splača »vlagati« v ljudi, se lahko zelo nazorno pokaže tudi s finančnim kazalnikom stroškov bolniške odsotnosti, vpliva na pozitivno klimo. Gre za mehko področje, ki ga v vseh elementih tudi ni mogoče finančno ovrednotiti, zato sta še toliko bolj pomembna zavedanje in občutek vodstva.

Zdravo Talum ni samo dan za zdravje – to je samo ena izmed mnogih aktivnosti in dogodkov, ki potekajo vse leto. Katere aktivnosti in dogodki še sestavljajo projekt Zdravo Talum?

Z dnevom za zdravje želimo enkrat letno še posebej zaokrožiti

naše aktivnosti in opozoriti nanje, seveda pa to že zdaleč ni vse. Aktivnosti za zdravje delimo v več sklopov, in sicer:

- preventivne rekreativne dejavnosti (pohodi, kolesarjenje, plavanje, nordijska hoja, organizirana vadba ...),
- preventivne zdravstvene aktivnosti (cepljenje proti gripi in proti klopnemu meningoencefalitisu, zagotovljena prehrana med delovnim časom, delavnice sproščanja ...) in
- aktivnosti izobraževanja in informiranja (redna rubrika v časopisu Aluminij, razne zloženke, plakati, pomen skrbi za zdravje je tudi del obveznih usposabljanj s področja varnosti in zdravja pri delu).

Ob tem še enkrat poudarjam, da je zelo pomembno sodelovanje z medicino dela in s sodelavci, ki skrbijo za področje varnosti in zdravja pri delu, saj je ob preventivnih aktivnostih zelo pomembno tudi stalno izboljševanje pogojev dela in delovnega okolja. Aktivnosti se morajo medsebojno dopolnjevati in slediti realnim zahtevam.

Organiziranje aktivnosti, povezanih s projektom, je kar velik zalogaj, saj zahteva veliko vložene energije in organizacijskih nadrobnosti. Kdo skrbi za vse to in s kakšnimi izzivi se pri tem srečujete?

Velik del organizacije poteka v naši službi, kjer se sodelavci različno vključujejo glede na aktivnosti. Po potrebi vključujemo tudi sodelavce iz drugih delovnih okolij. Glavni nosilec je naš sodelavec Venčeslav Škerget, ki to dela z velikim veseljem in se tudi največkrat udeleži vseh aktivnosti. Res je, za izvedbo vsake aktivnosti je treba postoriti in

koordinirati marsikaj, česar udeleženci verjetno niti ne zaznajo. Včasih je veliko odvisno tudi od zunanjih dejavnikov, kot je vreme. Pred vsakim dogodkom, ki poteka, gledamo vremenske napovedi in oblake, in to navsezgodaj. Velikokrat tudi kaj sproti prilagajmo. Potrebne je tudi kar nekaj sposobnosti improvizacije in inovativnosti. Moji sodelavci to počnejo predano in z veseljem, zato sem sama vedno lahko prepričana, da bo vse urejeno, kot je treba. Ob tej priložnosti se jim zahvaljujem za njihovo delo in vložen trud.

Recesija je mnoga podjetja prisilila, da so »oklestila« stroške, in tako so posledično odpadle dejavnosti, ki nimajo neposrednih učinkov na rezultat podjetja. Kako je to obdobje premagal Talum? Se je manj denarja namenjalo za omenjene aktivnosti?

Kot je bilo razbrati že iz prejšnjih odgovorov, se »klemenje« stroškov na tem področju ni zgodilo. Naše vodstvo se je tudi v najhujših časih zavedalo pomena kontinuiranega delovanja. Res pa smo vsi, ki skrbimo za te dogodke, pri izvedbi vsakega dogodka še toliko natančneje upoštevali stroške oziroma poskušali čim več narediti s čim manjšimi stroški. Zelo skrbno smo izbirali izvajalce, darila, veliko več aktivnosti smo izvajali sami brez zunanjih sodelavcev. Včasih nam je kdo že očital, da skoraj malo preveč »šparamo«, ne da bi dobili kakšne zahteve od vodstva družbe.

Kje še vidiš priložnosti za nadgradnjo tega projekta?

Nadgradnja projekta se nanaša na uvajanje novih aktivnosti, ki bodo glede na analizo stanja delovale v

smislu preventive v tistih delih, kjer se bodo pokazale težave in jih bodo sodelavci vzeli za svoje. Verjetno bomo v prihodnje še pogosteje vpeljevali nove tehnologije, ki so še posebej zanimive za mlajše generacije. Zagotovo nadgradnjo predstavlja tudi dobro sodelovanje s službo z odnosi z javnostmi, ki nam pomaga pri promociji aktivnosti, s katero lahko veliko naredimo za povečanje števila udeležencev na posameznih dogodkih. Vsak predlog in ideja sta vedno dobrodošla, seveda v skladu z zastavljenimi cilji projekta.

V zadnjem času v Talum prihaja vedno več mladih. Kakšen je po vašem njihov odnos do zdravja, se takoj vključijo v aktivnosti? So bolj individualisti ali se radi udeležujejo skupinskih aktivnosti?

Mlade sem že pri odgovarjanju na prejšnja vprašanja večkrat omenjala, in to ravno zato, ker ugotavljamo, da se zelo pogosto ne vključujejo v organizirane aktivnosti. Eden od razlogov je seveda, kot že omenjeno, dobro zdravje in skrb za druge, tudi družinske obveznosti. Je pa velika razlika med delovnimi okolji. Tam, kjer tisti sodelavci, ki smo v Talumu že dlje časa, mlade znamo vključiti in jih povabiti zraven, je udeležba večja. Tudi zato bodo imeli promotorji zdravja v prihodnje pomembno vlogo, saj sem prepričana, da bodo prispevali k širitvi pomena projekta med zaposlene.

Ali so mladi bolj individualisti ali so jim bolj všeč skupinske aktivnosti, ne bi želela posploševati. Prepričana sem, da če jim bomo znali približati pomen projekta in jih vključiti, se ni bati, da projekt ne bi doživel naslednjih 18 let.

»Gre za mehko področje, ki ga v vseh elementih tudi ni mogoče finančno ovrednotiti, zato sta še toliko bolj pomembna zavedanje in občutek vodstva.«

Venčeslav Škerget

Venčeslav Škerget, Kadrovska služba

Tokrat ste organizirali že 18. Dan za zdravje. Kako ste zadovoljni z udeležbo?

Tokratnega osrednjega dogodka v okviru aktivnosti Zdravo Talum se je udeležilo 170 sodelavcev. Z udeležbo smo zadovoljni, saj je število udeležencev največje v zadnjih nekaj letih in se je približalo udeležbi pred krizo, ko je bil družabni del dogodka vsebinsko bolj bogat kot danes. Za ta dogodek je bilo tedaj namenjenih več sred-

stev. Tudi zaposleni smo se v teh letih spremenili, lahko rečem, da smo bili včasih bolj družabni in se znali bolj poveseliti. Pogrešamo zaposlene iz nekaterih okolij in mlade. Upam, da bomo našli formulo, da v prihodnje k tem aktivnostim pritegnemo tudi njih.

Koliko podjetje vsako leto nameni za aktivnosti?

Za vse aktivnosti v okviru projekta Zdravo Talum podjetje nameni nekaj deset tisoč evrov, od tega gre daleč največ sredstev za rekreativno plavanje, na katerem

beležimo letno okrog 5.000 obiskov. Če se primerjamo z drugimi primerljivimi podjetji, dajemo mi temu bistveno večji pomen kot drugi. Ko na kakšnih dogodkih drugim podjetjem predstavimo naše aktivnosti, ponavadi rečejo, da bi bili veseli, če bi imeli vsaj del teh možnosti. Sami pa pogosto ne izkoristimo tega, kar imamo.

Kot koordinator dogodka nam zaupajte, s kakšnimi organizacijskimi izzivi se srečujete in kaj vse je treba postoriti, da ga uspešno izpeljete.

S koordinacijo dogodka se ukvarjam zadnjih šest let. Glede na to, da sem bil pred tem samo udeleženec, brez usmerjanja, nasvetov in pomoči idejne »mame«, vodje službe in vseh, ki so že pred tem sodelovali pri organizaciji, na začetku ne bi šlo. Imam tudi srečo, da so vsi sodelavci Kadrovske službe in drugih služb ter družb pripravljeni sodelovati pri organizaciji dogodka. Priprave nanj se začnejo že približno dva meseca prej. V tem času je treba nabaviti darila, ki običajno vzamejo največ časa, se povezati z vodniki in se dogovoriti za trase, poskrbeti za prevoze, ozvočenje, varovanje, zavarovanje, pogostitev in poskrbeti za obveščanje zaposlenih. Največji izzivi so običajno pri dogovarjanju in usklajevanju podrobnosti z zunanjimi izvajalci, ki včasih povzročijo tudi kakšen sivilas. Tudi v soboto zjutraj je bilo treba opraviti nekaj klicev, čeprav so pred tem vse potrdili.

Ste odprti tudi za predloge zaposlenih? Si želite, da bi sami predlagali, katera aktivnost bi bila zanje še zanimiva?

Vedno smo odprti za predloge, pa tudi sami jih večkrat povabimo, da bi dali kak predlog, najpogoste-

je prek delavskih predstavnikov (svet zaposlenih, svet delavcev, sindikat). Dobimo kar nekaj predlogov, tiste zanimive vključimo v naše aktivnosti, so pa tudi predlogi, ki so namenjeni bolj druženju in tekmovanju, vendar to ne sodi povsem v koncept promocije zdravja. Za izvedbo teh dogodkov se običajno dogovarjamo s sindikatom. Pogosto se dogaja, da se predlagatelji aktivnosti potem teh ne udeležijo.

Letos smo dobili še Talumove promotorje zdravja. To so bili tokrat tisti, ki so pomagali pri izvedbi posameznih aktivnosti. Kako pa bo z idejo o promotorjih v prihodnosti?

Za nas so promotorji zdravja vsi udeleženci naših aktivnosti. Že kar nekaj časa si postavljamo vprašanje, kako na aktivnosti privabiti zaposlene, ki se ne udeležujejo dogodkov. Letos je tako dozorela ideja o Talumovih promotorjih zdravja in odločili smo se, da na dnevno za zdravje imenujemo prve od njih. Tokrat so promotorji postali sodelavci, ki že vrsto let pomagajo pri vodenju aktivnosti in skrbijo za varnost udeležencev. Promotorje bomo imenovali tudi v prihodnje. Ideja se bo s časom prav gotovo še razvijala.

Če prav razumem, lahko vsak talumovec postane Talumov promotor zdravja.

Tako je, Talumov promotor zdravja lahko postane vsak zaposleni, ki je oziroma bo z veseljem pomagal pri organizaciji aktivnosti v okviru projekta Zdravo Talum, predlagal uvedbo novih, za vse nas koristnih aktivnosti, se jih udeleževal in k temu spodbujal tudi druge.

»Talumov promotor zdravja lahko postane vsak zaposleni, ki je oziroma bo z veseljem pomagal pri organizaciji aktivnosti v okviru projekta Zdravo Talum, predlagal uvedbo novih, za vse nas koristnih aktivnosti, se jih udeleževal in k temu spodbujal tudi druge.«

Kakšne koristi prinaša zaposlenim ta naziv?

Jaz temu ne bi rekel koristi, bolj bi rekel, da je pridobitev naziva promotor zahvala za dosedanje vključevanje v aktivnosti in spodbuda za bodoče delovanje na področju promocije zdravja. Vsak promotor prejme majico z napisom Talumov promotor zdravja.

Že letos ste razmišljali, da bi uvedli še dodatno aktivnost. O kateri govorimo?

Kot sem že omenil, si želimo, da bi pritegnili nove sodelavce, ki jih sedanje aktivnosti očitno ne pritegnejo. Razmišljamo o aktivnosti, ki bi privabila tudi mlajše sode-

lavce. Za letos se nam ni izšlo, preveč stvari je namreč ostalo nedorečenih. Zavedati se moramo, da je treba za uvedbo aktivnosti poskrbeti za marsikaj: poiskati ustreznega izvajalca, poskrbeti za varnost, izbrati primerno lokacijo itd. Pustimo času čas.

V tem letu smo imeli zaposleni možnost, da smo s posebno kartico koristili ugodnost izbire različnih športnih dejavnosti. Kakšen je bil obisk?

Lani smo prvič pozvali vse zaposlene k vadbi, ki jo izvaja Center aerobike. Prijavilo se je 27 zaposlenih, vsi so dobili kartico, s katero so lahko neomejeno obiskovali vse vadbe, ki jih v centru izvajajo.

Od vseh, ki so se prijavi, smo pričakovali, da bodo na vadbo hodili redno.

Boste s tem načinom nadaljevali tudi v prihodnje?

Tisti, ki so v prejšnji sezoni obiskovali vadbe, izražajo interes, da bi nadaljevali. Sami smo že stopili v stik z izvajalcem, odločitev o nadaljevanju pa še ni potrjena. Verjamem, da bomo našli skupen jezik z izvajalcem in pridobili odobritev vodstva družbe o nadaljevanju.

Kako in kdaj si zaposleni lahko pridobijo to kartico in kaj vse jim omogoča?

Dogovarjamo se, da bi vadbo omogočili od oktobra naprej. Kot je bila praksa doslej, bomo zaposlene – če se bo vadba nadaljevala – o tem obveščali prek interneta in po oglasnih deskah. Kartica omogoča neomejeno udeležbo na različnih vrstah vadbe, kot so zumba fitness, power step, HIIT CA Tabata, ZNZ, step&dance, body pumping, pilates, hormonska joga, joga obraza ... Vadba poteka od ponedeljka do sobote v različnih terminih in na različnih lokacijah na Ptujju in v Kidričevem, tako da lahko vsak najde zase primerno vadbo in termin. ■

Darja Vodušek Vtič, Brigita Ačimović in Venčeslav Škerget v družbi Marka Drobniča, predsednika uprave Taluma

OPRAVIČILO

V avgustovski številki časopisa Aluminijska sta se pripetili dve napaki: naveden je bil napačen priimek naše intervjuvanke Karmen Šibila, avtorica besedila v rubriki Zdravo Talum pa je bila Anemarija Meznarič. Uredništvo časopisa se obema iskreno opravičuje.

»Zdravo Talum« je polnoleten

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: DANICA HRNČIČ, MARJETKA OREL, TOMAŽ KVAS,
ALEKSANDRA JELUŠIČ

O projektu »Zdravo Talum« je bilo v osemnajstih letih že veliko zapisanega, pa vendar so prelomnice tiste, ki nas spomnijo na začetke in nas tako nehote spodbudijo k razmisleku in spominom. V okviru projekta poteka tudi dan za zdravje, ki je bil tokrat zaradi prelomnice še toliko bolj svečan. Vreme nam je letos šlo na roko, tako da smo lahko izpeljali prav vse športne dejavnosti. Za promotorje smo tokrat imenovali sodelavce, ki so poskrbeli, da so te dejavnosti tekle brez zapletov, za časopis Aluminij pa smo jih povabili, da nam opišejo, kako si bodo sami zapomnili 18. Dan za zdravje.

Promotorji projekta Zdravo Talum

Na 18. Dnevu za zdravje, ki tradicionalno poteka v okviru projekta Zdravo Talum, smo izbrali promotorje, ki so imeli nalogo voditi in koordinirati posamezno športno dejavnost. V prihodnosti lahko Talumov promotor zdravja postane vsak, ki se zaveda pomena zdravja in z udeležbo na športnih prireditvah in z zgledi spodbuja svoje sodelavce, da mu sledijo. Naše promotorje smo povprašali, kako so potekale posamezne dejavnosti, ki so jih koordinirali.

Promotor Branko Grobelšek, pohodništvo

Letošnje leto smo haloške griče zamenjali za slovenskogoriške, saj smo prehodili del Slovenskogoriške poti. Pot nas je vodila po lepih gozdnih poteh in vinogradih od Polenšaka do Gorišnice. Vinorodni griči so bili obsijani s soncem, prijazna krajana Evgen Muhič in

Sašo Irgolič pa sta med potjo poskrbela za zakusko in slovenskogoriško kapljico. Za oboje se jima zahvaljujemo.

Tako kot vsako leto je bilo tudi letos vzdušje zelo sproščeno. Stkali smo nova prijateljstva in že delamo načrte za naslednji Zdravo Talum.

Ambasadorji zdravja (pohodništvo) so še: Jože Lovenjak, Martin Kovačec in Vekoslav Cestnik.

Promotor Slavko Krajnc, kolesarjenje (daljša trasa)

Prva septembrska sobota je rezervirana za zdaj že za tradicionalni Talumov dan za zdravje, pa vendar je bilo tokrat drugače, saj smo ga priredili že osemnajstič. Tako je zdaj ta prireditev uradno polnoletna.

Spominjam se začetkov prirejanja tega športnega dogodka in naše motiviranosti. Želeli smo si, da se v dejavnosti vključi čim več talumovcev in tako naredijo nekaj za

Pohodniki

svoje zdravje. V tistem času smo se dobivali v Kidričevem, tam, kjer je bilo nekaj kopalnice, ter se od tam podajali na različne športne dejavnosti. Po vrnitvi smo se okrepčali in se pozabavali z različnimi športnimi igrami.

Seveda se dobro spomnim prvega dneva za zdravje. Udeležence smo spodbujali, da se udeležijo skupinskega kolesarjenja. Sodelavci pa skupaj nismo kolesarili le takrat.

Tudi sami smo se organizirali, se dobili pred »fabriko« in se potem podali na različne kolesarske podvige. Danes je projekt Zdravo Talum polnoleten. Športne dejavnosti in skrb za zdravje spodbujamo vse leto, na prireditvi pa mu damo še posebno veljavo.

Tudi letos so kolesarji lahko izbirali med dvema trasama, krajšo v dolžini 33 km in daljšo, dolgo približno 58 km. Kot promotor

Talumovci, ki so se udeležili 18. Dneva za zdravje

Kolesarji

Jahanje

zdravja za področje kolesarjenja sem tako sodelavce peljal proti Dražencem, Pobrežju, Vidmu, Leskovcu, prek Malega Okiča do Čirkulan in nato nazaj v smeri proti Muretincem, Markovcem, mimo Šturmovcev, Pobrežja in Dražencev do Kidričevega.

Promotorka Brigita Aćimović, spoznavanje konj in jahanje

Tudi letos smo se na jahanje odpravili v Konjenski park Starošinca, kjer so tokrat za nas pripravili poseben program. Najprej smo se podali na spoznavanje konj, ki je potekalo kar na njihovih pašnikih, po katerih se konji lahko svobodno gibljejo. Tako so konji bolj spoznavali nas kot mi njih in se prosto izmenjavali v radovednem ovohavanju najprej enega, nato drugega člana naše črede. Nato

smo konje odpeljali v konjušnico, jih očistili in osedlali. Največje presenečenje pa je bilo, da smo se vsi skupaj odpravili na terensko jahanje. S kobilami Vesno in Pepo (mati in hči), Lili in kastratom Astorjem smo se odpravili na približno 15 kilometrov dolgo pot. Ko smo že mislili, da je našega doživetja konec, so nam povedali, da lahko sodelujemo pri vodenju konj s pašnikov v hleve. Čreda se je spustila v dir proti konjušnici, kjer smo stali mi in konje mirno čakali, da se ustavijo in umirijo. Nato smo s pomočjo gostiteljev vodili vsakega v svojo stajo. Prava zaprav ne veš, ali ti pelješ konja ali konj tebe. Bilo je drugače kot lansko leto. S konji smo preživeli pravo druženje in prijateljsko povezavo. Ponovno smo lahko uvideli, da so to zanimive, velike in spoštovanja vredne živali.

Promotor Haris Salihagić Hrenko, kolesarjenje (krajša trasa)

Prekrasno vreme je v soboto na Zdravo Talum privabilo lepo število kolesarjev. Krajša trasa je bila resnično primerna tudi za tiste, ki na kolo ne sedijo pogosto. Skupaj s kolesarji, ki so se odpravili na daljšo traso, smo se peljali do Vidma, kjer smo se ločili. Sami smo zavili proti Markovcem in naši prvi postojanki. Pot smo nadaljevali ob Ptujskem jezeru proti mestnemu jedru Ptuja. Seveda med potjo ni šlo brez postankov za skupinsko fotografiranje. Po drugem postanku nas je čakal najtežji vzpon, vzpon na Ptujski grad, s katerim smo uspešno opravili prav vsi. S Ptujskega gradu smo se mimo term počasi odpravili nazaj proti restavraciji Pan. ▣

Tenis

Plavanje

Kaj imajo skupnega les, poezija in vino

Ko pomislimo na poezijo, ne moremo mimo velikih lesenih knjižnih polic in lesenega pohištva, ki je bilo od nekdaj nepogrešljiv del knjižnic in bralnih koticov. Če k temu dodamo še dobro kapljico, ki zori v lesenih sodih, pa dobimo odlično osnovo za festival Dnevi poezije in vina, ki ga vsako leto prirejajo tudi na Ptuju.

MILAN KOLEDNIK

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Letos je festival potekal od 24. do 27. avgusta 2016, na njem pa se je s svojim lesnim programom pohištva Storal predstavila tudi družba Talum Izparilniki. Obiskovalci so tako lahko posedali na sedežnih garniturah iz palet in prebirali poezijo ali pa prisluhnili kateremu

izmed poetov, ki so jih gostili v okviru festivala.

Verjamemo, da so obiskovalci opazili naš program paletnega pohištva, zato si v prihodnosti obetamo kakšno dodatno naročilo.

V teh dneh, ko smo razmišljali o poeziji, pa se nam je porodila še

hudomušna domislica v obliki verza, s katero končujemo naš zapis:

*Ko se ti zdi, da si na tleh,
se nasmelj,
pod teboj je še vedno
sedežna iz palet. □*

Obiskovalci so lahko posedali na sedežnih garniturah iz palet in prebirali poezijo na naših rondelah.

Vsi bodo dosegli svoj cilj,
le jaz ga ne bom dosegel.
Ognja prepoln, poln sil,
neizrabljen k pokoju bom legel.
(Srečko Kosovel)

Kdor živi v spominu drugih,
ni mrtev, je samo oddaljen.
Mrtev je tisti, ki ga pozabijo.

Zahvala

Ob boleči izgubi
dragega moža in
očeta

Zahvala

Ob boleči izgubi
našega dragega

Zahvala

Ob boleči izgubi
dragega moža,
očeta, dedija in
brata

Zahvala

V 75. letu starosti
se je nepričakova-
no poslovil

Daniela Gojčiča

se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem in znancem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi, žal prehitri, zadnji poti.

Hvala za darovane sveče, denarne prispevke in spodbudne besede, ki sežejo do srca.

Hvala tudi pevskeemu zboru za odpete pesmi in odigrano Tišino.

Žalujocha žena Marija in sin Tomaž

Jožefa Gajška

iz Vintarovcev 74, Destrnik, upokojenca Taluma,

se iskreno zahvaljujemo sindikatu Skei Talum ter godbeniku za odigrano melodijo slovesa. Hvala vsem za izrečene besede sožalja in tolažbe ter za darovane sveče in cvetje. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti v večnost.

Njegovi najdražji

Marjana Koržeta

iz Majšperka 109, upokojenca Taluma,

se iskreno zahvaljujemo sindikatu Skei Talum za darovane sveče in godbeniku za odigrano melodijo slovesa. Hvala vsem za izrečeno sožalje in besede tolažbe, za darovane sveče in cvetje.

Iskrena hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujochi: žena Marija, sin Robert in hčerka Danijela z družinama ter brat Vili z družino

Maks Božank,

upokojenec Taluma.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti, darovali sveče in cvetje, posebej gospodu Ediju Aublu, gospodu Pačniku, pevkam z organistko Dorotejo, gospodu Švaganu za odigrano Tišino, sindikatu Taluma, podjetju Mir in NK Aluminij iz Kidričevega.

Vsem iskrena hvala!
Silva, hčerka Urška in Robi z družino

Naredili ste veliko stvar!

MARJETKA LEDINEK

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Obvestilo sodelavkam in sodelavcem, zaposlenim v družbah skupine Talum, v Silkemu in Praliku

Krvodajalska akcija v septembru bo v torek, 27., in četrtek, 29. septembra 2016, med 7. in 11. uro na transfuzijskem oddelku ptujske bolnišnice.

V mesecu avgustu se je kljub dopustom krvodajalskih akcij udeležilo kar 47 sodelavcev, kar je neprecenljivo. Vsak človek je nekaj posebnega, a vsi smo ljudje in vsakemu med nami se lahko zgodi, da potrebuje darovano kri. Z darovanjem krvi omogočamo sočloveku zdravljenje ali mu lahko celo rešimo življenje. Ponosni smo, da kri darujemo prostovoljno in da to počnemo zaradi lastnega zadovoljstva in občutka, da smo za sočloveka naredili nekaj dobrega in koristnega.

Zahvala in pohvala tudi tistim krvodajalcem, ki ste zbrali pogum in se pridružili Talumovemu aktivu krvodajalcev.

Viktor Zamuda

Krvodajalec sem si želel postati že

v srednji šoli, vendar sem vsakič omedlel – mislim, da zaradi posebnega vonja, ki je značilen za bolnišnične prostore ... Ponovno sem poskusil med služenjem vojaškega roka, rekel sem si: »Da vidim, ali to zmorem ali sem reval!« Pa je šlo brez problema, dvakrat. Ko sem se zaposlil, sem na krvodajalstvo pozabil. Nanj me je spomnil sodelavec Marko Planinšek. Tako sem se začel redno udeleževati krvodajalskih akcij in to počnem že od leta 2000. Sedaj imam za sabo 48 odvzemov, ki so potekali brez zapletov. Na srečo še nisem potreboval krvi in tudi nobeden od mojih bližnjih ne. V aktivu krvodajalcev sem do sedaj pritegnil dva sodelavca. Moje mnenje o krvodajalstvu je, da naj ostane na ravni neprofitnega prostovoljnega odvzema.

Srečko Cajnko

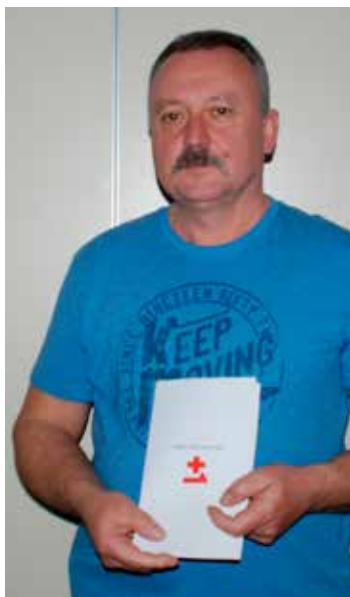
Kri sem prvič daroval leta 1982, med služenjem vojaškega roka. Takrat smo se na oglas, ki je bil v poveljstvu vojašnice, odzvali štirje vojaški kolegi in se odločili, da se udeležimo te humane akcije in darujemo kri. V vojski sem daroval kri dvakrat. Ko sem se leta 1985 zaposlil v takratnem TGA-ju, sem se krvodajalskih akcij ponovno začel udeleževati, saj so bile in so še vedno organizirane. Te organizirane akcije so dobrodošle, saj ko čakamo na vrsto za odvzem krvi, se krvodajalci o marsičem pogovorimo. Upam, da sem s tem, da sem daroval kri, marsikateremu pomagal rešiti življenje. Moram pa povedati, da me niso nikoli zavrnil kot krvodajalca. Kri bom daroval tako dolgo, kot mi bo zdravje dopuščalo. □

Udeleženci na avgustovski krvodajalski akciji (številka v oklepaju pove, kolikokrat je posameznik doslej že daroval kri):

Kevin Šoštaric	(6)
Mirko Šoštaric	(31)
Emilija Vesenjak	(8)
Štefan Nahberger	(8)
Boris Hebar	(25)
Janez Vertič	(48)
Janez Kiseljak	(31)
Andrej Golob	(31)
Anton Mohorko	(64)
Jože Palčič	(18)
Štefan Ros	(78)
Robert Tibaut	(12)
Roman Železnik	(58)
Robert Tušek	(18)
Daniel Roškar	(52)
Slavko Krajnc	(17)
Jožef Korez	(30)
Jožef Lončarič	(46)
Boštjan Lešnik	(66)
Drago Furek	(86)
Franč Zajc	(89)
Franč Sluga	(29)
Zlatko Intiher	(49)
Anton Planinšek	(58)
Robert Merlak	(42)
Janko Vindiš	(32)
Miroslav Sambolec	(52)
Srečko Cajnko	(51)
Aleš Meglič	(23)
Jožef Krajnc	(20)
Bojan Krajnc	(44)
Evgen Muhič	(65)
Darko Kornet	(12)
Nejc Šenkiš	(7)
Alen Štrucl	(20)
Aleksander Bezjak	(35)
Matej Munda	(35)
Miran Koser	(60)
Marjan Križanec	(18)

Novinci na krvodajalskih akciji:

Jernej Krajnc	(5)
Dejan Klaneček	(4)
Kristjan Vindiš	(4)
Filip Muhič	(3)
Matjaž Škerget	(2)
Stanko Repič	(1)
Klemen Eržen	(1)
Bojan Emeršič	(1)

Viktor Zamuda je kri daroval 48-krat.

Srečko Cajnko je kri daroval 50-krat.

Mario Kuret je kri daroval 50-krat.

18. Dan za zdravje

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ
MARJETKA OREL
DANICA HRNČIČ
TOMAŽ KVAS

Nimam časa

GREGOR JURKO
FOTO: SLAVKO KRAJNC

Hura, akcija Zdravo Talum je uspela, ob polnoletnosti akcije se je zbralo kar 170 talumovcev, ki so na lepo sončno soboto uživali na jahanju, plavanju, nekateri so vrteli pedala, vihteli loparje ali pa brusili pete na pohodu. Skratka, bilo je super, glede na naše zveze in poznanstva zgoraj se je dalo zmeniti tudi za lepo (skoraj že kičasto) vreme.

Da pa bi v popolnosti zajeli duh časa in tok dogodkov, se je del uredništva, ki je zadolžen za tole predzadnjo stran, žrtvoval in ostal doma. No, nismo bili ravno doma, ampak smo se na to prosto/delovno soboto sprehodili po Halozah in Dravskem polju z rokami v žepih, odprtega duha, da povprašamo preostalih 1037 udeležencev dogodka, ki niso imeli časa, da bi se poveselili s sodelavci in naredili nekaj za svoje zdravje.

Seveda smo se vsakemu lepo in vljudno predstavili, navsezadnje smo velika firma, veliko je novih ljudi in vsi se ravno ne poznamo med seboj: »Pozdravljeni, jaz sem ta pa ta, iz tega pa tega oddelka. Povejte za naš mesečnik, zakaj niste našli časa, da bi prišli na našo akcijo.« Pa poglejmo, kaj so nam povedali sodelavci.

Franc, 37 let, PE Elektroliza: »Ja, kako te naj pridem, če delam vsako soboto, aluminij teče 24 ur na

dan, 7 dni v tednu, 365 dni v letu, nekdo mora biti v firmi.«

Branko, 54 let, Anode: »Saj bi prišel, samo me žena ni pustila.«

Dejan, 36 let, Livarna: »Daj mi mir, vidiš, da streho prekrivamo. Če me daš v 'cajtnge', te bom piskal, pazi se, da ti ne bo žal.«

Sandi, 33 let, Ulitki: »Stari, več kak žur je bil včeraj na Ptuju, ob osmih sem šele šel spat. Kakšen Zdravo Talum, ej!«

Miša, 46 let, razvoj: »Zdravje ni samo telesna aktivnost, enako pomembni sta tudi umska in duhovna raven. Mene po intelektualnem delu bolj sproščajo enostavna dela, kot je denimo trebljenje buč. Na naši njivi je 462 buč, v vsaki buči je v povprečju 500 semen. Ekskavacija bistva (bučnih semen) mi predstavlja popolno kontemplacijo duha v tem norem korporativnem svetu, kjer je edina želja maksimizacija dobička in personalnih koristi pred danes že malce utopično idejo o egalitarni družbi, ki smo jo dolgo zasledovali v naši gospodarski entiteti. Mir s teboj, brat.«

Dajana, 38 let, FRS: »Joj, cel teden smo delali do večera, ravno ta teden smo oddajali poročilo za tretji kvartal. Zdaj bom pa cel

vikend pekla, imam rojstni dan v ponedeljek. Na, probaj en kos! Ni boljše, kot je Cvetka prinesla prejšnji teden?«

Denis, 28 let, Rondice: »Stari, kako naj pridem, ravno sem si motor kupil! BMW, 1200 kubikov, tako dobro, kot nam gre sedaj, nam še ni šlo.«

Ivan, 54 let, Izparilniki: »Joj, kako naj pridem, ravno sem prodal motor in avto!«

Sanja, 41, let, informatika: »Sorči, ravno delamo integracijo pa malce kocke pilimo, pridem kasneje, šparaj sladico.«

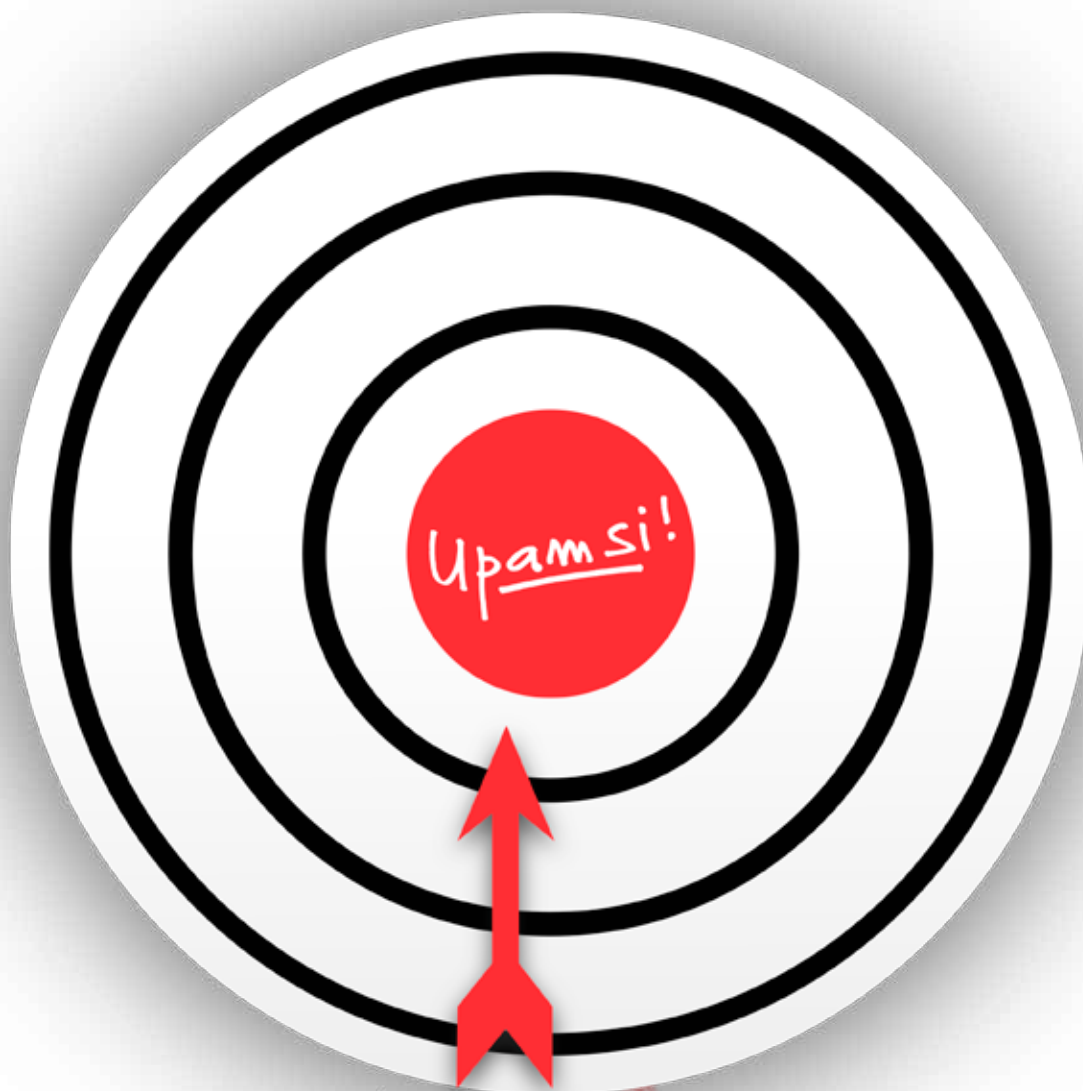
Dragan, 61 let, Vargas-Al: »Kdo si ti, kaj delaš tu, kje imaš dovolilnico? Psa bom ven spustil, spokaj!«

Na tej točki smo raje končali z intervjuji, čeprav nas je matral firbec, kaj delajo gostinci, gasilci, laboratorijske miške, vzdrževalci, prometniki, vrtnarice, negovalke prostorov ... Res je pisana ta naša družčina! Kakor koli, star rek pravi, da si je bolje vzeti pol ure na dan za zdravje kot 24 ur na dan ležati v kakšnem srčkanem aluminijastem pokalu, zato si le vzemite čas vsi, ki nimate časa. Na zdravje, Zdravo Talum, zdaj si star 18 let, zdaj lahko greš z nami na viljamovko. ■

		TALUM	MODRA MISEL: TERENTIUS	ŠIRJENJE, EKSPANZIJA	SLOVENSKA RADLIKA KOROŠEC	REKA V RUSIJI, PRITOK REKE OB	NASELJE PRI DOMŽALAH	DEČVA KRALJA MATJAŽA (LJUBK.)
		VRH PRI ŽVIRČAH (590 m)						
		POLJNENA TESTENA VREČKA						
		PREBI-VALKE AZIJE						
		BINE MATOH				BEOTIJE, ACONEC		
		MODERNA ZVRST GLASBE					ŠPELA ČADEŽ	
		POT, CESTA (LAT.)					GOVEDO Z ROGOVI	
SESTAVIL: JANKO ŠEĞULA	LADJIŠKA SHRAMBA ZA ŽIVILA	EVA BOTO BANČNO POSOJILO NA OSNOVI MENIČNEGA JAMSTVA		NEGATIVNO NAELEKTRENI IONI	TALUM	POŽELENJE, STRAST	ČISTILNI PRAŠEK DOLO-ČEVALEC TARIFE	VZDEVEK IGRALCA GOJMIRJA LEŠNJAKA
MAJHNA KMEČKA SOBICA, IZBA					POŽELENJE, SLA			GRŠKA BOGINJA ZEMLJE SLOVENSKI IGRALEC (ROMAN)
LETALO, AEROPLAN					ITALIJAN (SLABŠ.)			NASADITEV, NATIK
ŽGALEC SADRE					ČARLI NOVAK			SLOVENSKI IGRALEC RANER
							ŽENSKA, KI OPRAVLJA DEŽURNO SLUŽBO NASILJE	
AMERIŠKA PISATELJICA (ENID)								PREBIVALEC ITAKE
								BRITANSKI ARHITEKT (JAMES)
UMBERTO NOBILE		EDEN			SVET, PLAST (KNJIŽ.)			
		KEMIČNO SREDSTVO V PRAHU			AMERIŠKA AGENCIJA ZA NACIONALNO VARNOST			ALUMINIJ
ZAPIS DATOTEKE V ZGOŠČENI OBLIKI			PRELOM, PRETRG					VRSTA ŽITA
			RIMSKI POZDRAV					ATEK, OČKA
GLAVNO MESTO GANE, ACCRA				UŽITNA GOBA, UŽITNA SIROVKA				MESTO V ITALJI
				ČRNA PRST, BRNA				
TALUM	ROPAR, RAZBOJNIK					TRDNJAVA OB DONAVI V SRBIJI		FRANCOSKA PISATELJICA (GEORGE)
	PES					SREŽ, INJE		PLUTA, PLUTOVINA
MREŽA ZA LOVLJENJE ŽUŽELK IN VODNIH ŽIVALI					LITJ			
					JANEZ ERZEN		VODNI ČLENO-NOŽCI	RIMSKA ŠTIRICA
							NEMŠKI FILOZOF (GEORG)	EVA (FR.)
ČLOVEŠKE OKONČINE, ROKE, NOGE			OBDELO-VALNA POVRŠINA					
			LILI NOVY				GEORGE ORWELL	PLESNA FIGURA PRI ČETVORKI
							KAREL OŠTIR	PRVAK, ŠAMPION
BLAGINJA								
NENA-GLAŠENE BESEDE					JUDOVSKA MESTNA ČETR			
								KULTURNO (S)REDIŠČE (EVROPSKIH (V)ESOLJSKIH (T)EHNOLGIJ V VITANJU)

SLOVARČEK: BIJA-reka v Rusiji, pritok reke Ob, BLYTON-ameriška pisateljica (Enid), HRIBKA-vrh pri Žvirčah, KAMBUZA - ladijska shramba za živila, KEŠER - mreža za lovljenje žuželk in vodnih živali, KOKOŠNJE - naselje pri Domžalah, NSA - ameriška agencija za nacionalno varnost.

UČINKOVITO

na delovnem mestu

5. tradicionalni dan inovativnosti
21. september 2016 ob 14:30
velika dvorana restavracije Pan

Predstavili in nagradili bomo dosežke na področju inovativnosti v zadnjem letu ter najboljše predloge natečaja "Upam si!". Naša gostja bo letos dr. Jožica Rejec, predsednica uprave podjetja Domel.

Donosnost z inovativnostjo in podjetnostjo

